

Bæredygtig Open Access for danske
videnskabelige tidsskrifter

Forslag til Workshop om Alternative forretningsmodeller for videnskabelige tidsskrifter
Forsknings- og Innovationsstyrelsen Den Sorte Diamant, d. 24. maj 2011

Udgivet af Foreningen af Danske Videnskabsredaktører

Bæredygtig Open Access for danske videnskabelige tidsskrifter

Forslag fra Danske Videnskabsredaktører

**Bæredygtig Open Access for danske videnskabelige tidsskrifter.
Forslag fra Foreningen af Danske Videnskabsredaktører.**

Digital udgave 2014
Foreningen af Danske Videnskabsredaktører

Tekst: Jørgen Burchardt
Tryk: Special-Trykkeriet Viborg

I kommission hos
Forlaget Kulturbøger
Nyborgvej 13,
5750 Ringe
Tlf. 62 62 36 17

ISBN: 978-87-88327-35-9

Forsidebillede: Autan, Creative Commons

Indhold

Indledning: Tak til Videnskabsministeriet	7
Målsætning.....	8
Opsummering.....	9
Optimal formidling til samfundet.....	11
Der skal fortsat udgives danske tidsskrifter	11
Forskerne har stadig behov for dansk publicering.....	11
Samfundet har stadig behov for dansk publicering	11
Danske redaktørers rolle i den videnskabelige proces.....	11
International standard for redaktion og teknik	12
Redaktionerne skal redigere.....	12
Redigering på internationalt niveau	12
Praktisk arbejde udføres af fagfolk.....	12
Tæt samarbejde med det faglige miljø.....	12
Teknik på internationalt niveau.....	12
Fortsat bogtrykt udgivelse mulig.....	12
IT-plattform og konsulenttjeneste	13
Videnskabsforum som brugerdrevet Open Source forsøg.....	13
Uddannelse- og videreuddannelse.....	13
Forskellige modeller for Open Access	15
Fordel for samfund og erhvervsliv	16
Danske tidsskrifter mest fordelagtige i Open Access	16
Tidsskriftsudgivere pionerer ved Open Access.....	16
Hvorfor Open Access ikke er slået igennem	16
De laveste frugter er plukket.....	16
Hvorfor ikke publicere Open Access?	17
Udgifter til Open Access kontra bogtrykt	18
Forsinket Open Access en mulighed for nogen	18
De danske tidsskrifters mange problemer.....	19
Omstilling til digital publicering er omkostningsfuld	20
Den bibliometriske forskningsindikatorer negative konsekvenser	20
Dansk forskningsformidling står generelt svagt.....	20
Danmarks tilslutning til Ministerrådets beslutning	21
Mangeårig lobby fra bibliotekssektoren bag	21
Bibliotekerne som aktive aktører	21
Den internationale bibliotekslobby	21
Danske tidsskrifter uden politisk opmærksomhed.....	21
Vurdering af forskellige Open Access modeller.....	22
Grøn Open Access er ingen forretningsmodel.....	22
Gratis vil udkonkurrere betaling.....	22
Vurdering af gylden Open Access	22
Institutionsløse forskere og gylden Open Access	22
Vurdering af forsinket Open Access	23
Alvorlig beslutning i Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation	23
Ikke økonomisk bæredygtig	23
Vurdering af åbent abonnement.....	23
Orange Open Access en mulighed	23
Bilag.....	25
Budget for igangsættelse	25
Finansiering af Open Access	25
Hvordan er omkostningerne fastlagt.....	25
Forberedende udvalg.....	26
Problemkatalog	26
Noter.....	27

Indledning

Tak til Videnskabsministeriet

Vi takker hermed Videnskabsministeriet, fordi Danske Videnskabsredaktører er blevet inddraget i arbejdet om fremtidens videnskabsformidling. I mere end 10 år har vi sammen med tidsskriftsudgivere og forlag ikke været involveret i forhold, som primært vedrører os. Derfor er vi glade for at kunne deltage, og håber at vi også fremover får lejlighed til at bidrage positivt, og at vores indsats centralt i forskningens skabelsesproces vil få samme opmærksomhed og samme økonomiske midler, som mere perifere aktører igennem mange år har fået.

Forsknings- og Innovationsstyrelsen har opfordret os til at udarbejde et forslag til hvorledes danske videnskabelige tidsskrifter kan etablere alternative forretningsmodeller. Danske udgivere har faktisk været pionerer af nye modeller, idet vi siden 1996 har udgivet Open Access tidsskrifter. Vi har igennem årene høstet en mængde erfaringer om udgivelsesmodeller, som vi glæder os til at give videre.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi ikke er enige i den høje prioritering, som Open Access har fået, mens det at skabe høj kvalitet og bedre publiceringsforhold i mange år har været uden for Videnskabsministeriets fokus. Vi er alligevel gået positivt ind i arbejdet, idet vi måske hermed kan sikre den høje kvalitet i forskningsformidlingen, som danske forskere fortjener. Specielt vil vi gøre en indsats for at danske redaktører får lige så godt arbejdsforhold som udenlandske kolleger.

Vi vil også takke de mange tidsskriftsredaktioner, som har kommenteret vores udkast til forretningsmodel. Det har været et stort arbejde for redaktører og udgivere at overskue de meget alvorlige konsekvenser, som en tilsyneladende simpel model kan have. Den faglige verden er heterogen, og en "one-size-fits-all"-løsning kan være vanskelig at udvikle, men vi har gennemgående fået positive tilbagemeldinger. Vi har samtidig fået en masse spørgsmål, og der vil utvivlsomt dukke flere uafklarede forhold op, når den grundige undersøgelse, vi ønsker, har fået vendt alle sten.

Vi har også fået negative svar. Ikke så meget på vores model, men i form at kritik af, at staten blander sig i den videnskabelige verdens hidtidige selvforvaltning ved at tvinge Open Access ned over hovedet på forskerne i stedet for at hjælpe dem med at få de bestående tidsskrifter til at fungere. Denne kritik har vi desværre ikke kunnet imødekomme med vores forslag.

Vi har dog indset, at det er nødvendigt at gå på kompromis. De sidste år har forholdene været stadig forværret for dansk publicering, og forskning er ikke blevet publiceret optimalt af mangel på redaktionelle ressourcer og tidsskrifters ophør.

Tillige har vi igennem mange år forgæves forsøgt at få midler til fornyelse af den danske forskningsformidling. Vi håber dog, at de negative sider ved et kompromis langt vil blive opvejet af de positive sider, når fremtidens forretningsmodel er blevet gennemført, og når vi i fremtiden igen er med til at udvikle det område, som vi har mest erfaring med.

For Danske Videnskabsredaktører
Jørgen Burchardt, formand

Målsætning

Målsætning for en samlet løsning for dansk videnskabspublicering:

- Dansk videnskab skal formidles optimalt herunder være Open Access straks ved udgivelsen
- Danske tidsskrifter skal have international standard både redaktionsmæssigt og teknisk
- Redaktionerne skal koncentrere sig om det redaktionelle arbejde og den faglige kommunikation
- Praktisk arbejde med lay out, håndtering af hjemmesider, distribution af bogtrykte udgaver m.v. skal derfor udføres af fagfolk
- Danske udgivere skal råde over en vidensbank om "state of the art" for publicering og den mest moderne IT-software
- Formidlingen af artikler skal ske i sammenhæng med emneområdetets øvrige kommunikation f.eks. gennem faglige selskaber